

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 23. novembra 2023 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 2011/95/EU – Standardi glede pogojev za priznanje statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite – Oče mladoletnih beguncev, rojenih v Belgiji – Oče, ki ni ‚družinski član‘ v smislu člena 2(j) te direktive – Izvedena prošnja za mednarodno zaščito, ki jo je vložil ta oče – Zavrnitev – Neobstoj obveznosti držav članic, da zadevni osebi priznajo pravico do te zaščite, če ta individualno ne izpolnjuje pogojev za priznanje – Člen 23(2) navedene direktive – Neuporaba“

V zadevi C-374/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Belgija) z odločbo z dne 18. maja 2022, ki je na Sodišče prispela 8. junija 2022, v postopku

XXX

proti

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer (poročevalec), sodniki, in M. L. Arastey Sahún, sodnica,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za XXX S. Janssens, avocate,
- za belgijsko vlado M. Jacobs, C. Pochet in M. Van Regemorter, agenti,
- za Evropsko komisijo A. Azéma in J. Hottiaux, agentki,

* Jezik postopka: francoščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. aprila 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(j) in člena 23 Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med XXX, gvinejskim državljanom, ki prebiva v Belgiji, in Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (generalni komisar za begunce in osebe brez državljanstva, Belgija) v zvezi z odločitvijo zadnjenavedenega, da zavrne prošnjo za mednarodno zaščito, ki jo je XXX vložil v tej državi članici.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 18, 19 in 38 Direktive 2011/95 je navedeno:
 - „(18) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989[, ki jo je 20. novembra 1989 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov (*Zbirka pogodb Združenih narodov*, zvezek 1577, str. 3) in je začela veljati 2. septembra 1990,] bi morale biti ‚koristi otroka‘ najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive. Pri ocenjevanju koristi otroka bi morale države članice zlasti upoštevati načelo enotnosti družine, dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, varstvene in varnostne vidike ter stališča mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.
 - (19) Treba je razširiti pojem ‚družinskih članov‘, pri čemer je treba upoštevati različne posebne okoliščine nepreskrbljenosti in nameniti posebno pozornost koristim otroka.
- [...]
- (38) Pri odločanju o upravičenosti do ugodnosti iz te direktive bi morale države članice ustrezno upoštevati koristi otroka kot tudi posebne okoliščine, zaradi katerih so bližnji sorodniki, ki so že prisotni v državi članici in ki niso družinski člani upravičencev do mednarodne zaščite, odvisni od tega upravičenca. V izjemnih okoliščinah, ko je bližnji sorodnik upravičenca do mednarodne zaščite poročen mladoletnik, vendar ga zakonec ne spremlja, se lahko domneva, da je v korist mladoletnika življenje s svojo matično družino.“

- 4 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(j) ‚družinski člani‘ v primeru, da je družina že obstajala v izvorni državi, pomenijo v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito naslednje člane družine upravičenca do mednarodne zaščite, prisotne v isti državi članici:

- zakonskega partnerja upravičenca do mednarodne zaščite ali njegovega zunajzakonskega partnerja v stalnem razmerju, kadar zakon ali praksa zadevne države članice v okviru zakonodaje o državljanih tretjih držav neporočene pare obravnava na način, primerljiv s poročenimi pari,
- mladoletne otroke parov iz prve alineje ali upravičenca do mednarodne zaščite, pod pogojem, da so neporočeni, in ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonski zvezi ali zunaj nje ali posvojeni, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu,
- očeta, mater ali drugo odraslo osebo, ki je za upravičenca do mednarodne zaščite odgovorna v skladu z zakonom ali s prakso zadevne države članice, če je navedeni upravičenec mladoleten ali neporočen“.

5 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Ugodnejši standardi“, določa:

„Države članice lahko uvedejo ali ohranijo ugodnejše standarde za opredelitev osebe kot begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, in za opredelitev vsebine mednarodne zaščite, v kolikor so ti standardi združljivi s to direktivo.“

6 Člen 23 iste direktive, naslovljen „Ohranjanje enotnosti družine“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se lahko ohrani enotnost družine.

2. Države članice zagotovijo, da so družinski člani upravičenca do mednarodne zaščite, ki sami ne izpolnjujejo pogojev za tako zaščito, upravičeni do ugodnosti iz členov 24 do 35, skladno z nacionalnimi postopki in v obsegu, združljivem z osebnim pravnim statusom družinskega člana.

3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata, kadar družinski član ni ali ne bi bil upravičen do mednarodne zaščite skladno s poglavjema III in V.

4. Ne glede na odstavka 1 in 2 lahko države članice zavrnejo, zmanjšajo ali ukinejo ugodnosti, navedene v teh odstavkih, iz razloga državne varnosti ali javnega reda.

5. Države članice lahko odločijo, da se ta člen uporablja tudi za druge bližnje sorodnike, ki so živeli skupaj kot člani družine v času odhoda iz izvorne države in ki so bili v tem času popolnoma ali pretežno odvisni od upravičenca do mednarodne zaščite.“

7 Ugodnosti, navedene v členih od 24 do 35 Direktive 2011/95, se nanašajo na pravico do prebivanja, potovalne dokumente, dostop do zaposlitve, dostop do izobraževanja in postopkov za priznavanje kvalifikacij, socialno blaginjo, zdravstveno varstvo, mladoletnike brez spremstva, dostop do nastanitve, prosto gibanje v državi članici, dostop do integracijskih ukrepov in nazadnje na vrnitev.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 8 XXX, gvinejski državljani, je v Belgijo prišel leta 2007. Vložil je prvo prošnjo za mednarodno zaščito, ki je bila zavržena, nato pa je v letih 2010 in 2011 vložil še dve prošnji, ki ju pristojni belgijski organ ni upošteval.
- 9 29. januarja 2019 je vložil četrto prošnjo za mednarodno zaščito. V utemeljitev te prošnje je navedel, da je oče dveh otrok, ki sta se v letih 2016 in 2018 rodila v Belgiji in jima je bil – enako kot njuni materi – priznan status begunca.
- 10 Ker je bil ta četrty predlog zavržen kot nedopusten, je XXX vložil tožbo pri Conseil du contentieux des étrangers (svet za spore v zvezi s tujci, Belgija), ki je to tožbo zavrnil z odločbo z dne 17. aprila 2020.
- 11 Predložitveno sodišče, ki odloča o kasacijski pritožbi zoper to odločbo, se sprašuje, ali se člen 23 Direktive 2011/95, na katerega se sklicuje XXX, uporablja za položaj zadnjenavedenega, ker iz člena 2(j) te direktive izhaja, da se navedena direktiva nanaša na družinske člane upravičenca do mednarodne zaščite, „če je družina že obstajala v izvorni državi“, in ker iz pojasnil XXX izhaja, da njegova družina ni obstajala v izvorni državi, ampak je bila ustvarjena v Belgiji. To je predmet prvega in drugega vprašanja za predhodno odločanje.
- 12 Predložitveno sodišče v primeru uporabe člena 23 Direktive 2011/95 navaja, da tožnik iz postopka v glavni stvari trdi, da ima člen 23 Direktive 2011/95, ker ni bil veljavno prenesen v belgijsko pravo, neposredni učinek, ki vključuje obveznost Kraljevine Belgije, da mu prizna mednarodno zaščito. Čeprav predložitveno sodišče dvomi o utemeljenosti te trditve, ker ta člen 23 omenja le dodelitev ugodnosti iz členov od 24 do 35 te direktive in ker bi bila ta dodelitev največ, kar bi lahko izhajalo iz morebitnega neposrednega učinka navedenega člena 23, meni, da je, ker v obravnavanem primeru odloča na zadnji stopnji, dolžno v zvezi s tem postaviti vprašanje Sodišču. Na podlagi teh preudarkov predložitveno sodišče postavlja tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje. To sodišče poleg tega navaja, da se mu zdi primerno na Sodišču nasloviti peto vprašanje, katerega besedilo mu je predlagala tožeča stranka iz postopka v glavni stvari.
- 13 Čeprav tudi tu dvomi o utemeljenosti trditve tožnika iz postopka v glavni stvari, da koristi otroka in spoštovanje družinskega življenja pomenita, da se na podlagi člena 23 te direktive mednarodna zaščita prizna očetu otrok, ki so v Belgiji priznani kot begunci in ki so bili tam rojeni, tudi če ta oče ne izpolnjuje pogojev, potrebnih za pridobitev te zaščite, glede na to, da se zdi, da je mogoče take težave rešiti z izdajo dovoljenja za prebivanje, ki navedenemu očetu omogoča zakonito prebivanje v Belgiji, predložitveno sodišče prav tako meni, da je glede na to, da odloča na zadnji stopnji, dolžno v zvezi s tem postaviti vprašanje Sodišču. V teh okoliščinah se je to sodišče odločilo, da Sodišču predloži šesto vprašanje za predhodno odločanje, katerega besedilo je prav tako predlagal tožnik iz postopka v glavni stvari.
- 14 V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet, Belgija) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ta vprašanja:
 - „1. Ali je treba člen 2(j) in člen 23 [Direktive 2011/95] razlagati tako, da se uporabljata za očeta otrok, ki sta bila rojena v Belgiji in ki jima je bil v tej državi priznan status begunca, čeprav zgoraj navedeni člen 2(j) določa, da so družinski člani upravičenca do mednarodne zaščite, na katere se nanaša [ta direktiva], do tega upravičeni ,v primeru, da je družina že obstajala v izvorni državi‘?

2. Ali okoliščina, na katero se je [tožnik iz postopka v glavni stvari] skliceval na obravnavi ter v skladu s katero sta njegova otroka odvisna od njega in korist njegovih otrok po njegovem mnenju zahteva, da se mu prizna mednarodna zaščita, glede na uvodne izjave 18, 19 in 38 Direktive 2011/95 pomeni, da se pojem družinskih članov upravičenca do mednarodne zaščite, na katere se nanaša [ta direktiva], razširi na družino, ki ni obstajala v izvorni državi?
3. Če je odgovor na prvi vprašanji za predhodno odločanje pritrdilen, ali lahko ima člen 23 Direktive 2011/95, ki ni bil prenesen v belgijsko pravo, da bi določal izdajo dovoljenja za prebivanje ali priznanje mednarodne zaščite očetu otrok, ki jima je bil v Belgiji priznan status begunca in sta bila rojena v tej državi, neposredni učinek?
4. Če je odgovor pritrdilen, ali člen 23 Direktive 2011/95, če ni bil prenesen, očetu otrok, ki jima je bil v Belgiji priznan status begunca in ki sta bila rojena v tej državi, daje pravico, da zahteva ugodnosti iz členov od 24 do 35 [te direktive], med drugim dovoljenje za prebivanje, ki bi mu omogočilo, da v Belgiji zakonito prebiva s svojo družino, ali pravico do mednarodne zaščite, tudi če ta oče sam ne izpolnjuje pogojev za to zaščito?
5. Ali polni učinek člena 23 Direktive [2011/95] v povezavi s členi 7, 18 in 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter uvodnimi izjavami 18, 19 in 38 [te direktive] državi članici, ki nacionalnega prava ni prilagodila tako, da so družinski člani [v smislu člena 2(j) navedene direktive ali v zvezi s katerimi obstaja posamičen položaj odvisnosti] upravičenca do takega statusa, če sami ne izpolnjujejo pogojev za priznanje tega statusa, lahko upravičeni do nekaterih ugodnosti, nalaga, da navedenim družinskim članom prizna pravico do izvedenega statusa begunca, da bi bili lahko upravičeni do navedenih ugodnosti za ohranjanje enotnosti družine?
6. Ali člen 23 Direktive [2011/95] v povezavi s členi 7, 18 in 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter uvodnimi izjavami 18, 19 in 38 [te direktive] državi članici, ki nacionalnega prava ni prilagodila tako, da so starši osebe, ki ji je priznan status begunca, lahko upravičeni do ugodnosti, naštetih v členih od 24 do 35 [te direktive], nalaga, da tem staršem omogoči izvedeno mednarodno zaščito, da bi se koristi otroka priznal ključni pomen in zagotovila učinkovitost statusa begunca tega otroka?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 15 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse Sodišča, je postopek, uveden s členom 267 PDEU, instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim elemente razlage prava Unije, ki jih ta potrebujejo za rešitev sporov, o katerih odločajo. Predhodno odločanje ni namenjeno oblikovanju posvetovalnih mnenj o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih, temveč je utemeljeno s potrebo po dejanski rešitvi spora. Kot je razvidno iz samega besedila člena 267 PDEU, je potrebno, da je predhodno odločbo, za katero je zaproseno, „treba“ sprejeti, da se predložitvenemu sodišču omogoči „izreči sodbo“ v zadevi, v kateri odloča (sodba z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny, C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234, točke od 43 do 45 in navedena sodna praksa).
- 16 Sodišče je tako večkrat opozorilo, da iz besedila in sistematike člena 267 PDEU izhaja, da postopek predhodnega odločanja zlasti predpostavlja, da pred nacionalnimi sodišči dejansko poteka spor, v okviru katerega se od teh sodišč zahteva, da izdajo odločbo, v kateri bo mogoče upoštevati

sodbo, izdano v postopku predhodnega odločanja (sodba z dne 26. marca 2020, Miasto Łowicz in Prokurator Generalny, C-558/18 in C-563/18, EU:C:2020:234, točka 46 in navedena sodna praksa).

- 17 Iz navedb v predložitveni odločbi in spisa, ki je na voljo Sodišču, pa je razvidno, da predložitveno sodišče v postopku v glavni stvari odloča o tožbi, ki se nanaša na odločbo, s katero je bila tožniku iz postopka v glavni stvari zavrnjena mednarodna zaščita, za katero je zaprosil. Iz te odločbe in tega spisa pa nikakor ni razvidno, da bi ta tožnik konkretno zaprosil za eno ali več ugodnosti, naštetih v členih od 24 do 35 Direktive 2011/95, na katere napotuje člen 23(2) te direktive, niti da bi se odločba iz postopka v glavni stvari nanašala na zavrnitev takih ugodnosti.
- 18 Tožnik iz postopka v glavni stvari se je namreč – namesto da bi konkretno zaprosil za določeno ugodnost med tistimi, ki so tako našete v členih od 24 do 35 Direktive 2011/95, tako da bi se obrnil na nacionalni organ, ki bi mu lahko priznal ali zavrnil upravičenost do te ugodnosti, in nato morebitno zavrnitev izpodbijal pred pristojnimi nacionalnimi sodišči, pri čemer bi navedel razloge, zaradi katerih meni, da je lahko upravičen do zadevne oziroma zadevnih ugodnosti na podlagi Direktive 2011/95 in zlasti člena 23 te direktive – odločil zaprositi za mednarodno zaščito in pri tem trdil, da bi edino taka upravičenost lahko odpravila domnevni neobstoj pravilnega prenosa tega člena 23 v nacionalno pravo.
- 19 Ugotoviti pa je treba, da zadevna oseba – kot je v bistvu Conseil du contentieux des étrangers (svet za spore v zvezi s tujci) pravilno presodil v odločbi z dne 17. aprila 2020, ki se izpodbija pred predložitvenim sodiščem, ne glede celo na to, ali bi lahko tožnik iz postopka v glavni stvari, katerega družina v izvorni državi ni obstajala, odvisno od primera in kljub besedilu člena 23(2) Direktive 2011/95 v povezavi s členom 2(j) te direktive uveljavljal upravičenost do ugodnosti na podlagi tega člena 23, in ali je bila zadnjenavedena določba pravilno prenesena v nacionalno pravo ali ne – nikakor ne more biti upravičena do mednarodne zaščite, ker individualno ne izpolnjuje pogojev, ki jih pravo Unije določa za priznanje take zaščite.
- 20 Sodišče je namreč razsodilo, da Direktiva 2011/95 ne določa, da se status begunca ali status, ki ga daje subsidiarna zaščita, izvedeno razširi na družinske člane osebe, ki ji je tak status priznan, pri čemer ti družinski člani individualno ne izpolnjujejo pogojev za priznanje navedenega statusa. V zvezi s tem iz člena 23 te direktive izhaja, da ta državam članicam nalaga le, da svoje nacionalno pravo prilagodijo tako, da so lahko taki družinski člani v skladu z nacionalnimi postopki in v obsegu, združljivem z osebnim pravnim statusom teh družinskih članov, upravičeni do nekaterih ugodnosti, ki med drugim zajemajo izdajo dovoljenja za prebivanje, dostop do zaposlitve ali dostop do izobraževanja in katerih cilj je ohranitev enotnosti družine (sodbi z dne 4. oktobra 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 68, in z dne 9. novembra 2021, Bundesrepublik Deutschland (Ohranjanje enotnosti družine), C-91/20, EU:C:2021:898, točka 36).
- 21 Pravo Unije sicer ne nasprotuje temu, da država članica na podlagi ugodnejših nacionalnih določb – kot so tiste, na katere se nanaša člen 3 Direktive 2011/95 – izvedeno in zaradi ohranitve enotnosti družine prizna status begunca „družinskim članom“ upravičenca do take zaščite, vendar pod pogojem, da je to združljivo s to direktivo.
- 22 Vendar to ostaja možnost držav članic, ki je belgijski zakonodajalec, kot je razvidno iz predloga za sprejetje predhodne odločbe in spisa, ki je na voljo Sodišču, ni uporabil v zvezi z družinskimi člani upravičenca do mednarodne zaščite, ki individualno ne izpolnjujejo pogojev za priznanje te zaščite.

- 23 Poleg tega je iz točk 12 in 13 te sodbe razvidno, da samo predložitveno sodišče dvomi o možnosti utemeljitve pravice do mednarodne zaščite, kot je ta, za katero se prosi v postopku v glavni stvari, na členu 23 Direktive 2011/95, vendar je glede na to, da v obravnavanem primeru odloča na zadnji stopnji, menilo, da je dolžno v zvezi s tem Sodišču postaviti vprašanja.
- 24 V teh okoliščinah in ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 15 in 16 te sodbe, ter predmeta spora o glavni stvari, kot je pojasnjen v točkah 17 in 18 te sodbe, je treba na postavljena vprašanja za predhodno odločanje odgovoriti le v delu, v katerem se želi z njimi ugotoviti, ali je oseba, ki je v položaju, v kakršnem je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, upravičena do mednarodne zaščite, v preostalem pa predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten.
- 25 Glede na vse navedeno in zlasti glede na elemente, navedene v točkah od 20 do 22 te sodbe, je treba torej na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 23 Direktive 2011/95 razlagati tako, da državam članicam ne nalaga, da staršu otroka, ki ima status begunca v državi članici, priznajo pravico do mednarodne zaščite v tej državi članici.

Stroški

- 26 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 23 Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite

je treba razlagati tako, da

državam članicam ne nalaga, da staršu otroka, ki ima status begunca v državi članici, priznajo pravico do mednarodne zaščite v tej državi članici.

Podpisi